Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

N. Fr. Rasmussen

Præsten og Digteren Hans Nordrup

(med en Efterskrift)

Altertavle og prædikestol i Nordrup kirke

Præsten og Digteren Hans Nordrup.

Af *Niels Fr. Rasmussen*

Født i Nordrup Præstegård 1681. Student fra Ringsted Latinskole 1700. Cand. theol. 1705 med Karakteren Laudabilis. Virkede i 20 år som Litterat og Auditør. 1726—1748 Sogne-

præst i Nordrup-Farendløse. 1748 forflyttet til Thoreby Præstekald på Lolland. Død 1750. Gravsat i Familiebegravelsen under Nordrup Kirkes Kor.

Fra Året 1648 til sin Død 1690, sad Velærværdige Hr. Hans Sigvardsen som Sognepræst i Nordrup-Farendløse Sogne.

Uden nogen dybtgående historisk Undersøgelse, kan det fastslås at Hans Sigvardsen var en virksom og nidkær Præst. — Præstegårdens Avling var ham således ikke nok, han havde desuden en af Byens andre Gårde i Fæste. Han var meget virksom for sine Kirkers Vedligeholdelse og Udsmykning, den meget smukke Prædikestol i Nordrup Kirke (af Abel Schrøder 1664) skyldes således hans Initiativ. 1670 indrettede han, efter Kgl. Majst.s Bevilling, en muret Begravelse under Nordrup Kirkes Kor til sig og sin Slægt. Endelig må det også nævnes, at han var betroet Hvervet som Provst for Ringsted Herred.

Hans Sigvardsen var gift 3 gange; første Gang med Anne Hansdatter Lund, anden Gang med Maren Thomæ Datter. I et af disse Ægteskaber var der en Datter, Anne, som blev gift med Herredsfogeden i Ringsted (fra 1666) Hr. Cort Plum, senere (1683) udnævnt til Borgmester i Køge. Endelig blev Hans Sigvardsen 3die Gang gift med Anne Thomæ Datter, og med hende fik han i sit 70ende år 1681 en Søn, der fik Navnet Hans Hansen med Tilnavnet Nordrup.

Om Hans Nordrups usædvanlige og bevægede Liv skal her fortælles.

Skønt unge Hr. Hans således kun var 9 År gammel, da Faderen i 1690 døde, lykkedes det Moderen at lade ham studere. Det er sandsynligt, at Moderen, efter at være bleven

Enke, er flyttet til Ringsted eller Benløse, hun begraves i hvert Fald i Benløse d. 16. Juli 1716 og omtales i Kirkebogen som: „den Dydzire Matrone, Velærværdige Salig Hans Sigvardsens Enke", hvilket viser, at hun ikke har indladt sig i nyt Ægteskab efter Hans Sigvardsens Død.

Det var derfor naturligt, at Hans Nordrup blev sat i Ringsted Latinskole, der som bekendt havde til Huse i St. Bendts Kirke; herfra blev han i Året 1700 Student.

Vejen gik derefter til København, til Universitetet og Ehlers Collegium.

Universitetsstudierne har næppe voldt H. Nordrup større Besvær; thi han blev af sine Samtidige anset for et „Under" ved Universitetet på Grund af sit lyse Hoved, — han erhvervede sig da også i 1705 sin theologiske Eksamen med Karakteren Laudabilis.

Ved Siden af sin klare Forstand var Hans Nordrup også i Besiddelse af et livligt ja, måske voldsomt Temperament, som bragte ham i adskillige Vanskeligheder.

I sin Studentertid blev Hans Nordrup indviklet i en Række uheldige Forhold, som blev skæbnesvangre for hans gejstlige Kariere. Han var bleven Ven med en norsk Student ved Navn J. D. Ramus, og denne var ligesom Hans Nordrup selv, meget velbegavet, men foruden ved deres gode Evner gjorde de sig også bemærket ved andre, mindre gode Egenskaber, navnlig ved en Sag, som kom for Consistorium 1704.

En Student, Jacob Rhode, havde anmeldt Ramus og nogle andre Studenter, deriblandt Hans Nordrup, for usømmelig Optræden i Regentskirken under en Disputats. Blandt Vidnerne i Sagen var den senere Biskop Peder Hersleb. Han var ganske vist først kommet, da det næsten var forbi med Disputatsen, men dog tidsnok til at se, at der blev kastet Sten ned

ovenfra, hvor ingen andre befandt sig end Ramus og Hans Nordrup. Consistoriums Dom faldt således ud, at Ramus' Medhjælper under Optøjerne skulde 2 Dage og Ramus selv 3 Dage i Fængsel.

I året 1706 blev Ramus igen stævnet for Consistorium for at afgive Forklaring om, hvorfor han var undveget fra Ehlers Collegium. Der fremkom da ganske interessante Oplysninger. Ramus var kommen i Ledtog med Hans Nordrup, som atter var under Påvirkning af en tredie Student, Matthias Olai Bakker. Denne sidste havde været udenlands og havde blandt andet været i Strassburg, hvor han var faldet i Hænderne på Jesuitterne og af disse bevæget til at gå over til Katholicismen. Han synes da i al Hemmelighed at være sendt hjem til Danmark for at gøre Propaganda. Bagger havde da beskrevet for H. Nordrup, hvor yndigt man kunde have det i Strassburg. Han havde fået to Ducater om Ugen og andet mere. H. Nordrup beskrev derefter Herligheden for sin Ven Ramus, og de blev da enige om i al Hemmelighed at flygte ud af Landet. Men Pengene var det småt med. Rasmus ejede 12 Rigsdaler, H. Nordrup kun een. De henvendte sig da til en Skipper, som foer på Lybæk, og fik han overtalt til at tage dem med på den Betingelse, at de skulde gøre Arbejde ombord. Fra Lybæk har de så tænkt at fægte sig frem til Strassburg, hvor Jesuiternes Ducater vinkede.

Imidlertid havde det københavnske Præsteskab fået Nys om Mathhias Baggers Færd og bedt Politimester Ole Rømer om at have et vågent øje med ham.

Det lykkedes også Ole Rømer i Tide at opdage Ramus og H. Nordrups Plan, og han lod dem begge arrestere, just som de var i Færd med at afsejle.

I en så vigtig Sag skulde Kongen forespørges, og det blev resolveret, at Rømer skulde udlevere de to Syndere til Consistorium. Dette nøjedes med at tage en Revers af dem, hvori Ramus erklærede, at det ikke havde været hans Hensigt at gå over til Katholicismen, „såsom hans Hjerte detesterede den papistiske Religion". Hans Nordrup forklarede, at han havde i Sinde at rejse til Paris og der søge Hjælp hos sin Slægtning Jacob Vinsløv. Da Consistorium spurgte, hvor mange Penge han havde haft hos sig, svarede han, at han havde, hvad han behøvede. De fik derefter Lov at gå.

For H. Nordrups Vedkommende fik Sagen et Efterspil. Han gav nemlig sin Harme Luft på Prædikestolen i Trinitatis Kirke til Aftensang 19. Søndag efter Trefoldighed. Han gav her meget tydelige Hentydninger til den Behandling, han og Ramus havde været Genstand for. Denne Prædiken vakte naturligvis Opsigt, og Politimester Ole Rømer bad Consistorium tage sig af H. Nordrups Opdragelse. Rector Magnificus Hans Vandel lod da H. Nordrup kalde for sig og bad ham om Opskriften til hans Prædiken. Hertil svarede Nordrup, at alle, der kendte ham, vidste, at det ikke var hans Manér at skrive sine Prædikener. Rector lod ham nu indstævne for Consistorium, hvor der blev holdt et Forhør over ham af Vandal.

Denne spurgte ham, om han havde sagt, at Moses var Guds egen beskikkede Politimester og anført 5. Mosebog 13. som Rettesnor for, hvorledes man bør handle i Sager angående Frafald fra Religionen. Dertil svarede Nordrup ja. — Han måtte også indrømme, at han havde sagt: Nu går det anderledes til; et løst Rygte er Angiveren, og for Resten sidder Retten i Spydstagen. Fremdeles spurgte Vandal, om han havde sagt, „at Paulus og Timotheus kommer til en Flod udenfor

Staden, hvor de blev angrebne af Høvidsmændene, at Magistraten lod dem føre på Rådstuen og rev Klæderne af dem og befalede, at man skulde hudstryge dem og kaste dem i Fængsel, men at Sluttermanden, som skulde tage vare på dem, så dem an for to smukke unge Mennesker, der intet ondt havde gjort, og han tog dem ind i sit Hus og tog dem til Bords etc.".

H. Nordrup indrømmede det. Han tilstod fremdeles at have sagt, „at Høvidsmændene sendte deres Polietibetjente, som man kalder dem hos os, eller efter Ordets Bemerkelse i Sproget Bøddelknechte, til Sluttermanden, at han skulde slippe dem løs".

Vandal spurgte videre, „om han havde talt om Susanna, som blev beskyldt af tvende arrige Skalke for Horeri, og at en liden Prophetisk Dreng bandt Munden på dem med et Spørgsmål og således confunderede dem". — H. Nordrup svarede Ja.

Tilsidst spurgte Vandal, om han havde lagt det til, „at de, som beskyldte andre for Kætteri, skulde se til, at de ikke selv var Kættere". Dertil svarede Nordrup, „at det var en Ting, han kunde vedstå, men han havde dog ikke sagt det". Man lod da H. Nordrup gå med den Formaning, at han skulde blive til Stede, indtil Sagen var endt. Men da Consistoriums Protokoller ikke senere indeholder noget om Sagen, er den rimeligvis endt dermed.

Det er forståeligt, at Hans Nordrup efter dette har haft vanskeligt ved at få gejstligt Embede, ja, Chr. Worm, Sjællands Biskop 1711—1737, erklærede ham endog åbent, at han efter bedste Evne vilde hindre hans gejstlige Befordring. — Et Par Digte fra hans Hånd er rimede Ansøgninger om Præsteembeder.

1715 skrev han følgende til Ditlev Vibe, Oversekretæren i det danske Kancelli:

> Gid Djævlen slå Patroner / de hjælper allerbedst
> på deres Hofcarogner / dem smør de på en Præst.
> Slig leflesyede Tasker / slig gibslaqered Møer
> slig helveds-sminked Flasker / slig horforjaged Søer,
> skulde de vel sy min Krave / af deres Horesærk.
>
> Nej, deres Fløjelsmaver / dem er mig alt for stærk,
> når alting går i Knibe, / gør jeg min Knælefald
> og råber: Nådigste Vibe! / skaf mig et Præstekald,
> thi jeg er en Studenter / på fulde femten År,
> knap at en Pige venter / så længe før hun får,
> men skal det længe vare, / Så kan jeg gamle Dreng
> hans Ekcelense ej spare / for daglig Overhæng.
> På Nådens Dør jeg banker / der hjælper ingen Snak,
> indtil der noget vanker / og jeg kan sige Tak.

I et andet Digt, stilet til Kong Frederik den Fjerde, ansøger han om Helsinge Præstekald:

> Gak Sejer-kroned Helt, gak fremt med Ild og Torden,
> indtil den gyldne Fred står grensed fast i Norden.
> Gak, Lykke følge Dig du når det Øje-Meed,
> og selv benåde skal din Fjende med en Fred,
> dog før du hænger op dit Sejer-førde Våben,
> så skaf dig først i Roe for den min u-blu Råben,
> thi jeg bestormer Dig med Bøn og Fode-Fald, —
> indtil Du skinker mig det leddig Helsing Kald.

Jeg har nu længe nok slidt min Studenter Kappe,
og fejet Støvet af de høje Steders Trappe, —
så at en Beetle-Stav sig passer på min Sti,
just som en Krykke for Marqvis de Croiffij.
I Håb om, at Himlen skal mig engang lade,
nyde udi mit Føde-land et lidet Stykke Brød,
min Vandring Stav vil jeg i stykker bryde
at jeg kan tiene Gud og Kongen til min Død.

I Himlen er der tre, — den fjerde er på Jorden,
vor Fjerde Frederik, — vor synlig Gud i Norden, —
det som de tre mig gav, jeg mener Liv og Ånd
bør jo opholdes ved den fjerdes Nådes Hånd.
H. Nordrup Auditør (antagelig fra 1716)

En Undersøgelse i Danske Kancellis Gratialeprotokoller 1706—1746 viser, at Hans Nordrup står opført som Ansøger til Præsteembeder 3 Gange, nemlig:

1722 var han blandt Ansøgerne til Kerteminde Præstekald. opført som nr. 13:

„Hans Nordrup, som hafver for Attestats og Demiss Laudabiles og som hand i tvende Aar hafver været Auditør v. Overste Løvenhielms Regimente, så bevidner bemeldte Oberste Løvenhielm, at han er en både vel studeret så og fører et særdeles skikkeligt Liv og Levnet."

Til det ledige Embede i Kerteminde var der 29 Ansøgere. Johan Fr. Hornemann fik Embedet.

Ovenstående bekræfter Hans Nordrups egen Angivelse af at være Auditør.

Oberst Løvenhjælm blev d. 25/2 - 1710 udnævnt til Chef for 1. sjællandske Rytter Regiment, der stod i Skåne. Dette

Regiment deltog bl. a. i Slaget ved Helsingborg d. 10/3-1710 og i Slaget ved Gadebuch d. 20/12-1712.

Hvorvidt H. Nordrup har deltaget i Regimentets Krigshandlinger, vides ikke, sandsynligvis er det først i Årene 1714—1716 at han har virket der som Auditør.

„Under d. 10. April 1724 er indført 57 Ansøgere til Højby Præstekald i Ods Herred, blandt disse var:

„Hans Nordrup, som hafver Laudabiles for Attestats og Demis så og ved fremmede Universiteter exceleret ..... Studia, Supplicanten foredrager hvorledis Baron Jens Juel Wind hafde tilsagt Supplecanten det første Præstekald som blev vacant på Baroniet her i Sielland, men som samme Baronie blef allernådigst mageskiftet med et andet, nemmelig Baroniet Juellinge i Lolland så behagede det annernådigst hands Kongelige Majestæt, at forsikre Supplicanten, at Magister Rasmus Lund, Sognepræsten til Halsted Menigheder, på bemeldte Baronie i Lolland, skulle till et eller Kiøbstad Kald forflyttis for at .... Baron Jens Juel Wind til at vedelegge Supplicanten, hvilket till Dato ikke er sked, da dog imidler tid et af de 4 kald på det forrige Baronie i Sielland / nemmelig Lydersleff / er blefven vacant og med en anden Præst Forsiunet.

Kammerherre Gabel recommenderer allerunderdanigst Supplicanten, for som hand er i Kammerherrens Brød, og forsikrer at hand skulle prædike till allernådigst Behaeg, om det samme alle nådigst blef tilladt at prædike for Hands Kongelige Majestæt."

Hans Nygård fik Embedet.

Det fremgår heraf at det er lykkedes for H. Nordrup, at skaffe sig en meget indflydelsesrig Forbindelse, nemlig Admiral C. C. Gabel i hvis Tjeneste han siges at være, uden

at der gives nærmere Oplysning om, hvori denne Tjeneste bestod. Gabel var 1717 blevet Overkrigssekretær, en Slags Marineminister, og stod Kongen nær, så hans Anbefaling var god at have.

Det blev imidlertid Hr. Gabel selv, der skaffede H. Nordrup Embede. I Året 1720 havde han købt Giesegård Gods i Nordrup Sogn og havde som sådan Kaldsretten til Præseembedet i Nordrup-Farendløse, og da dette ved Sognepræst Hans Skous Død 1725 blev ledigt, var det jo ligetil, at han ønskede H. Nordrup anbragt der i Faderens gamle Embede. Der var dog den Vanskelighed, at Giesegårds tidligere Ejer, Fru Elisabeth Schønbach (Fr. Gieses Enke) allerede 1718 havde udstedt Kaldsbrev derpaa til Studiosus Hr. Peder Møller. En Højesteretsdom d. 24/12-1725 fastslog imidlertid, at: „da Fru Schønbach af bemeldte Rettens Commissærer er befunden d. 17/7-1718 ej at have været i Stand eller beføjed til at kalde Præst til disse tvende omtvistede Nordrup-Farringløse Menigheder, haver de eragtet, at Hr. P. Møller ej heller er berettiget til, efter det i hænde havende Kaldsbrev, at tiltræde dette nu ledige Præstekald, men at han bør levere straks dette Brev fra sig, og at det tilkommer Godsets nuværende Ejer Hr. Kammerherre C. C. Gabel bemeldte Embede med Præst, efter Loven at forsyne.

Vejen lå nu åben for H. Nordrup til Præsteembedet i sit Fødesogn, og den 28/12 udstedte Hr. Gabel sit Kaldsbrev, der allerede d. 4/1-1726 fik Kongens Confirmation.

Men ikke nok med det. Hr. Gabel fik ved Køb af Fuglsang og Priorskov Gods på Lolland Kaldsretten til Thoreby Sognekald, og d. 1/3-1726 udstedte han Ventebrev for H. Nordrup på dette Kald, „når Velærværdige og Højlærde

Magister P. Reenberg ved Døden afgår eller og dette hans Kald på anden Måde vorder vacant".

At Hans Nordrup, også efter sin Tiltrædelse af Præsteembedet i Nordrup, havde et nært Samarbejde med Herr. Gabel haves der flere Vidnesbyrd om. Efter at Gabel var blevet afsat fra sine høje Embeder i Statens Tjeneste og anbragt som Stiftsamtmand i Ribe, med Bopæl på Bramminge Gård, var Hans Nordrup ved flere betydende Lejligheder et højt betroet Sendebud imellem Giesegård og Herr. Gabel på denne nye Bopæl. Glemmes må vel heller ikke Historien om, hvorledes det gik, da Hans Nordrup viste Træ ud til Bønderne på det Gabel tilhørende lollandske Gods. Her kom han i heftig Strid med Bønderne, og det endte med, at disse vilde prygle ham, fordi han med sin sædvanlige Færdighed i at rime havde skrevet følgende Vers på en Rude i Halsted Kro:

Når Du, o Gud, mig straffe vil
for mine mange Synder,
da fri mig dog for alle Ting
fra Stokkemarke Bønder.

Hans Nordrup har, såvidt det vides, indtil 1728 levet ugift, men antagelig nævnte År indgår han Ægteskab med Johanne Beathe Clerque, født på Bjergbygård, hun var netop 1728 for anden Gang blevet enke efter en Præst, nemlig Christian Nygård til Sorterup-Ottestrup i Slagelse Herred.

Ifølge Skiftet i Slagelse Herreds Provstis Skifteprotokol udgjorde Enkens Deel af Arven 2299 Rdl., så det var, hvad man kalder et godt Parti. Samtidig blev H. Nordrup Stedfader til tre Piger, nemlig Karen Clerque Arsleben (af Fruens første Ægteskab) og Christine Magdalene Nygård samt Elisa-

beth Clerque Nygård af andet Ægteskab. Imidlertid dør Elisabeth inden 1730, hvorefter hendes Kapital deles mellem de andre to Døtre, således at da H. Nordrup 1731 overfor Provsten i Slagelse Herred erklærer sig ansvarlig Formynder for sine Steddøtre, udgør deres samlede Formue 3178 Rdl.

Hvis H. Nordrup, hvad der er sandsynligt, igennem hele sin Ungdom har levet som en fattig Boheme, så er hans Situation nu igennem Ægteskabet med Johanne Beathe Clerque blevet radikalt ændret. Næsten mod Forventning, kan man vel sige, viser H. Nordrup sig imidlertid som en god Familiefader og en solid Administrator af de betrode Midler.

De følgende Oplysninger taler tydeligt herom.

1737 opnåede H. Nordrup Kongens Confirmation på et af ham oprettet Testamente, og da dette rummer flere interessante Enkeltheder medtages det her i sin Helhed.

For at forekomme den uvisse døds visse komme haver jeg underskrevne Hans Nordrup nuværende uværdige sognepræst til Nordrup-Farringløse menigheder i Siælland agtet det så fornuftig som christelig mit ringe huuses efterladenskab i tide at beskikke og til den ende med Gud og en god samvittighed besluttet, at som jeg selv ingen rette livsarvinger til datum haver, min nuværende kiære ægtefælle Johanne Beatte Clerque i fald hun uden på følgende livsarvinger med mig skulle overleve min død, skal hun ene være min eneste rette og sande arving på efterfølgende vilkår

1) at hun betaler boens fælleds gield
2) at hun til mine nærmeste lovligt legitimerede arvinger een eller flere udi alt 50 Rdl., imod vedbørlig afkald udbetaler
3) at hun til de mest fattige og faderløse skolebørn udi Nordrup og Farringløse Sogne deponerer hos kirkens

nuværende eller ved mit dødsfald værende ejere den summa 100 rd. courant, imod vis forsikring, hvorom nærmere instrumenter skal oprettes, og det således, at capitalen stedse bliver urørt stående, men renten heraf 5 % til hvert årlig kirke visitats af herredsprovsten bliver annammen og uddelt til catechismers samt psalme bøgers indkøb og uddelelse.

4) at hun ligeledes hos ovenbemeldte kirke eyere ved mit dødsfald udlevere 50 rdl. hvilke som et stedsevarende legatum følger Nordrup kirke, hvoraf renten årlig slås til capitalens opvext, uden med så skiel at min fædrene grav sammesteds med sit epitaphio skulle behøves nødvendig reparation og vedligeholdelse, som med samme rente betales og resten til capitalen henlægges

5) skulle min elskelige hustrue efter min død i nyt ægteskab ved Guds forsyn indtræde, giver hun til hver af mine tvende så og hendes egne døtre, nemlig Karen Clerque Ahresleben gift med hr. W Lindam, sognepræst til Dalby og Thureby menigheder i Siælland, og Christine Magdalene Nyegård, forlods 300 rdl., og (efter)som sidst benævnte min yngste datter endnu er ung og uforsynet, bør min kiære hustru, som barnets moder give hende til fri udstyr, i fald Gud behager at sætte hende i ægteskab, udi moderens levende live, 200 rdl. uden at røre hendes fædren arv, men om så sker, at moderen før denne hendes datters udredelse bort dør, da nyder hun for uden forbenævnte 300 rdl. også disse sidst ommeldte 200 rdl. forlods

når da ovenmeldte 5 poster af min kiere hustrue efterleves, nyder, bruger og beholder hun for sig og arvinger til evindelig arv og eyendom ald boens øvrige midler, uden al slags

skifte forretning, samt uden mine arvingers videre prætension, urørt, udeelt i alle måder.

— — — — — — — — —

Kiøbenhavn, den 28. Novembris 1737

H. Nordrup (LS)

Det, som først er værd at lægge mærke til ved dette testamente er, at H. Nordrup nu, da han efter en del Års Ægteskab med Fru Johanne Beathe har opgivet at få Livsarvinger, ved dette Testamente søger at sikre, at den Formue, som Fruen havde bragt ind i Ægteskabet, også stadig må blive hos hende og hendes Slægt. (Om H. Nordrups Halvsøster, Annes, Efterslægt henvises til Grove: Slægten Plum.)

Dernæst lægger man mærke til H. Nordrups rørende Omsorg for sine Steddøtre, hvilket ellers skulle synes ret overflødigt, eftersom de havde deres egen Moder til at varetage deres Interesser.

Men nævnes skal det også, at H. Nordrup betænker de fattige og faderløse Skolebørn i Nordrup-Farringløse Sogne med et beskedent Beløb.

At H. Nordrup også var en pålidelig Administrator af sine Steddøtres Formue fremgår af følgende Erklæring fra Svigersønnen P. Ferslev:

Uagtet at hands velærværdighed hr. Hans Nordrup sognepræst til N-F menigheder som constitueret værge for min nuværende ægte hustrue Christine Magdalene Nyegård, vel kunde finde sig beføyet i følge af Loven fremdeeles at volde denne sin forrige myndlings arve-midler, mens det er erkendt hvor reedelig intention og ganske faderlig hierte hand forhen har havt og måske endnu haver om mueligt han noget til min hustrus bedre lykke og leve-brød, vidste at anvende. Til den

ende, derfor har havt min kones arve-capital siden sidste 11/16 parat til udbetaling, såsnart jeg mig noget foretog, til min og mines fordeel, da har velbemeldte hr. Nordrup ladet mig anbyde straks at udbetale min hustrues samtlige arvekapitaler — — — — — — — — —

Så er i aldt den heele capital 1640 rdl. courant med rente fra min bryllups dag, efter medfulgte attest til sidste 11/12, da mig bekiendtgjordt, at pengene stod til min disposition, til sidste skiærv og skilling, som mældt udleveret.

Da som jeg ved ovenmældte rigtigheds afleggelse har fået fuldkommen reede og fornøyelse for min kiærestes (hustrus) arvemidler, under hvad navn nævnes kand, så vorder velbemeldte hr. H. Nordrup og hands arvinger for sit for min kiæreste hafde værgemål herved i lovens kraftigste måder uden ald reservation fuldkommen quitteret så hand og hands arvinger af mig og mine arvinger derudinden i alle optænkelige måder, skal vorde og blive anger, kraves og skades-løs holden.

Takkende velbemeldte hr *Nordrup for reent og reedelig værgemål,* og derhos forsikrende at jeg nu, som værge for min kiære hustru skal/: næst Guds bistand:/ herefter beflitte mig, at anvende ovenanførte arve-midler til min hustrues og min fælles ære og lykke, så og hendes kiære forældres større glæde og fornøyelse (her) efterdags — — — — — — —

Ringsted d. 15. Maji anno 1744
P. Ferslev (LS)

Ifølge en samtidig Optegnelse havde H. Nordrup Ry som en liderlig Person, en Spiller og Drikkebroder. — Hvad han end kan have været i sin lange Ungkarletilværelse, så synes det her anførte med Tydelighed at bevise, at han blev en

omsorgsfuld Familiefader, og en rettænkende Mand med social Forståelse.

Om H. Nordrups Virke som Sognepræst i N-F. er der ikke mange Vidnesbyrd. Kirkebøgerne fra disse År er brændt, det samme gælder Embedets Liber Daticus. Tilbage bliver forskellige Skrivelser, Indberetninger og så Ringsted Herreds Tingbøger.

Biskop P. Hersleb visiterede her 1745, og han skriver derom:

„Hr. Hans Nordrup prædikede kraftigt, smukt og derhos opbyggeligt, men noget længe. Ungdommens Antal af begge Sogne 78, deraf 38 Voxne, Scholebørn 28. Iblandt dem var adskellige meget smukt underviste, især de konfirmerede gjorde god Fremgang, hos Scholemesteren var og god Begyndelse. Bøgerne, både Kaldets og Degneembedets bleve eftersete og befundne i god Orden, — der var intet at klage."

Biskop P. Herslev havde iøvrigt planlagt en Visitatsrejse til hele Ringsted Herred i Året 1745, men kom kun til Nordrup-Farringløse, iden han måtte aflyse, fordi Kvægpesten da grassere så stærkt i de samme Kald (i Herredet): „— så og jeg fik et Anstød af en Flod-Feber." skriver han.

Det synes at fremgå af nogle officielle Skrivelser, at H. Nordrup har været noget tilbageholdende overfor en Udvidelse af Pastoratets Skolevæsen, men heroverfor er det på sin Plads at minde om, at det lille Legat, som han i Testamentet betænkte Sognenes fattige faderløse Skolebørn med, dog vidner om både Omsorg for sine Sognebørn og Tillid til det da lige påbegyndte Skolevæsen.

Retsprotokoller er vel ikke just det fordelagtigste Sted at søge Folks Omdømme i; men hvad gør man, når der ikke findes andre.

I Ringsted Herreds Justitsprotokol finder man gentagne Gange H. Nordrup omtalt i Forbindelse med Pengeudlån, men derfor behøver han jo ikke at have været nogen Ågerkarl, thi på den Tid måtte enhver selv søge sine Penge anbragt, — der var ikke som nu Banker og Sparekasser at gå

Hans Nordrups autograf

til, og H. Nordrup havde som tidligere meddelt sine Stedsøskende betydelige Formue at søge frugtbargjort.

Mindre godt ser det imidlertid ud, at en af Giesegårds Funktionærer Hr. A. Kayser i Året 1744 fandt sig fornærmet af sin Sognepræst, i hvilken Anledning H. Nordrup d. 25/11 blev stævnet for Ringsted Herredsret for: „imod Vidners Førelse og Tingvidnes Erhvervelse om endeel Hr. Keysers Ære og Lempe højst nærgående Ord og Expressioner, med hvilke han på en Tid af 14 Dage haver begegnet (og) fornemmelig d. 9 Hujus har lagt Slag og Stød til ærerørige og ubeqvemme Skiældsord og dermed Hr. Keyser, da han kom i sit Høje Herskabs Forretning utilbørlig overfaldet med aldt hvis af ovenmeldte Overfald dependerer."

Dette så ikke særlig flatterende ud for Hr. Sognepræsten. Sagen blev imidlertid udsat i 14 Dage og i Retsmødet d. 9/12

lod Herredsfogeden i Retten læse et Brev fra A. Keyser af Dags Dato, hvorudi denne ganske frafalder denne Sag, som han har ladet føre Stefnemål om imod Hr. Nordrup, hvoraf ses, at han aldeles venlig og vel er forligt med Hr. Nordrup. Og Dommeren herefter konstaterer: „at denne som en ret afgjort Sag (kan) hæves."

Altså var det kun, hvad man kalder en Storm i et Glas Vand; men måske Vidner denne Sag dog om, at H. Nordrup endnu som velærværdig Sognepræst havde noget af sin Ungdoms Temperament i Behold.

Der foreligger dog også et Vidnesbyrd om H. Nordrup, som taler et helt andet Sprog.

I Året 1743 testamenterede Elisabeth Lassen, Enke efter Sognepræst til Førslev-Sneslev Hr. Jens Brun, sine Efterladenskaber til H. Nordrup og hans Kiære Hustru, og det sker med følgende Motivering: „Udi Erkendtlighed af det trofaste Venskab, som stedse har været imellem Velærværdige Hr. Hans Nordrup, Sognepræst til N-F. Menigheder og min forbemeldte kiærlig Mand, *så og især for ald den kiærlige Omgængelse, som hans Velærværdighed udi min Enkestand har bevaret til denne Time for min kære Søster og mig.*"

Dette viser, at H. Nordrup også kunne være trofast i sit Venskab.

Hans Nordrup og Kvægsygen i Nordrup-Farringløse.

Mod Slutningen af Hans Nordrups Embedstid i Nordrup-Farringløse opstår der en Situation, der afslører visse Sider af H. N.s Karakter og en for en Præst usædvanlig praktisk Sans og Handlekraft.

I Årets 1745 ramtes Egnen meget hårdt af den såkaldte Kvægsyge. Det vil føre for vidt at beskrive denne frygtelige Sygdoms Omfang, — herom henvises til Herr Frits Jacobsens Afhandling om dette Emne her i Årbogen Årgang 1937.

Nordrup-Fa. var blandt de Sogne, der ramtes særlig hårdt. I denne Situation nøjedes Pastor Nordrup ikke med Suk og Beklagelser, men stående overfor sine Sognemænds store Nød og Trang, beslutter han, som han selv fortæller: „at ofre en Deel af min egen Velfærd på Bøndernes attrædе Opkomst, idet jeg kort efter, at Gud havde hjemsøgt dem såvel som mig selv med den grasserende Kvæg-syge, indkøbte een Deel Køer for min egen Regning og Hazard og delte omkring til dennem, på det de kunde både have lidet til Malkning, og noget at opdrage et Høved på for sig selv i Fremtiden, om det måtte lykkes. Hvilket var disse Sognes Beboere så meget mere angelegen, som Hornkvæget tilforn har været det meste de skulle have deres Næring ved. Og jeg formærkede, de hverken selv turde vove at indkøbe noget, og den mindste Deel havde Råd og Ævne dertil.".

Dette usædvanlige Skridt, gav et Par År senere Anledning til en meget omfattende Retssag mod Giesegårds Herskab, og selv om der er noget beklageligt ved, at denne ædelmodige Handling skulle blive Årsag til en bitter Strid med påfølgende Optrævling for Ringsted Herredsting, så er det dog netop denne Omstændighed, der giver os et nøje Kendskab til hele denne Sag.

Den følgende Fremstilling er bygget på Vidnernes Udtalelser ved Rettens Møder, og søger, uden at kunne tage alt med, at give et Indtryk af denne ejendommelige Sags Udvikling.

Såvidt det kan skønnes har Pastor Nordrup „uddelt" 25 til 30 Køer, hovedsagelig til Giesegårds Fæstebønder i Nordrup og Klippede Byer, men også Bønderne i Mulstrup og Tvindelstrup Byer, der hørte under henholdsvis Ringsted Kloster og Sørup Godser, fik Andel i Præstens Køer.

Nogen Aftale om Tid og Vilkår for Bøndernes Lån af disse Køer blev der desværre ikke truffet, hvilket skulle vise sig at blive skæbnesvangert. Herr. Nordrup indrømmede senere, at han har modtaget 1 Rdl. 2 Mark årlig for hver Ko, hvilket han påstod, at Bønderne godvilligt tilbød ham; fra anden Side hævder man dog, at det drejede sig om 2 Rdl. pr. Ko, hvilket også må være såre billigt, da P. Johansen Neergård på Ringsted Kloster oplyser, at andre har taget 4 til 5 Rdl. i årlig Leje.

Omkring Mikkelsdag 1747, da de fleste af Pastoratets Bønder var i Nordrup Præstegård for at betale Småredsel, meddelte Pastor Nordrup dem, at de ikke kunde regne med at beholde hans Køer længere end, til at hans Svigersøn P. Ferslev, enten vandt sin Sag eller fik et Sted for sig selv. P. Ferslev havde i nogle År været Forpagter af Godset Frydendahl, men Forholdet til Godsets Ejer Fru Generalinde von Eyndten var ikke godt, de havde flere Retsager gående både for Birketinget og Sjællands Landsting; først på Året 1748 købte imidlertid P. Ferslev Nøragergård i Sæby Sogn, og dermed indtraf den Situation, hvor Bønderne skulde aflevere Præstens Køer.

Aflevering af Køerne fra Fæstebønderne under Rg. Kloster og Sørup Godser voldte ingen Vanskeligheder. Hr. Forvalter H. Siersted Sørup erklærer d. 5/8-1748, at han aldeles intet har imod, at Pastor Nordrups Kvæg er afleveret i Maj Måned

sidstleden, eftersom han fandt, det var billigt, at Hr. Nordrup fik sit Kvæg, når det forlangtes.

Helt anderledes gik det med Bønderne under Giesegårds Gods.

Den 8. Maj lod Pastor Nordrup Anneksbonden i Farendløse Søren Nielsen og Mats Skomager sammested gå rundt til Bønderne for at meddele dem at de nu skulle aflevere Køerne.

Samme Dag var Giesegårds Ridefoged Herr. Jacob Jæger og dennes Skriver Chr. Gutfeldt inde hos Laurs Andersen i Nordrup Kro, herind kom nu også Præstens Svigersøn Herr. P. Ferslev tilligemed Søren Nielsen og Mats Skomager. P. Ferslev talte med J. Jæger om Præstens Køer, der beroede hos Bønderne under Giesegårds Gods, som han forlangte leveret ind i Præstegården; herved kom Skriver Gutfeldt og Hr. Ferslev i Diskussion, hvorunder Gutfeld sagde til Her. Ferslev: „Har I jer A.B.C. Bog med jer?" Hvortil Ferslev svarede: „Hør min Ven! jeg har intet med Jer at bestille." Derpå gik Ferslev ud, men Gutfeldt gik bag efter ham uden for Døren og sagde: „Hils Jer Svigerfader, at han giver Jer A.B.C. Bogen med, når I går i Byen."

Når D-Herrer Jæger og Gutfelt havde begivet sig til Nordrup nævnte Dag, så havde det den bestemte Årsag, at de på Herskabets Vegne skulde meddele Bønderne, at de ikke måtte udlevere Herr. Nordrup hans Køer, førend de fik nærmere Ordre fra Herskabet. De overlod dog dette Hverv til Thomas Smed og Johannes Hugger begge af Nordrup, som derefter gik hart til hver Mand især i Nordrup By og forrettede det Ærinde, som Ridefoged J. Jæger havde forlangt af dem.

Pastor Nordrup så sig efter dette nødsaget til at anlægge Sag mod sine Sognemænd og Ridefoged J. Jæger på Herskabets Vegne, og han gør det med følgende Motivering:

„Som jeg har måttet, uventelig, fornemme at Ole Laursen, Jens Pedersen, Jens Hansen, Jens Jensen, Niels Pedersen, Jonas Pedersen, Niels Nielsen, Carl Andersen, Povel Greiersen, alle Gårdmænd udi Nordrup By och Hans Andersen Hmd. sammesteds, — så og Christen Laursen, Knud Thomasen, Fr. Jensen og Jørgen Christensen Gårdmænd udi Klippede By ej har villet udlevere mig mine Køer, som jeg i deres store Nød og Trang haver hjulpet dennem med, da jeg dog (ellers) betidlig har ladet dennem bekendtgøre at de ikke kunde vente sig dem at beholde — — — — — — —

Jeg altså nødes til min Ret ved Lovmål at indtale, og som jeg fornemmer at Bøndernes Høje Herskab, ved deres Ridefoged Monsior Jæger skal have tilskyndet dem til at giøre denne formodentlige Vægring i Kiøernes Udlevering, — — — — så forårsages jeg hermed til at lade de meldte, såvelsom Mon. Jæger på Giesegård, på egne og sit Høje Herskabs Vegne, samt Bøndernes Vegne, som og Bønderne selv, enhver for sig (her gentages Navnene) tilsige lovligt, med 8 Dages Varsel, at møde til Ringsted-Tybjerg Herredsting Onsdagen d. 29/5 førstkommende. Vidner og Bevisligheder, næfnt og unæfnt, herom at anføre, og efter Sagens Beskaffenhed til vedbørlig Erstatning for ald påført Ulejlighed Dom at imodtage. — — — — — —

Nordrup Præstegård d. 16/5-1748.
Hans Nordrup.

En lang Række Møder fulgte nu ved Ringsted-Tybjerg Herredsting, men at følge den omfattende Vidneførsel i alle

Enkeltheder vil føre alt for vidt, kun nogle Hovedpunkter skal nævnes.

Skriveren på Giesegård, Herr. Chr. Gutfelt rettede, som allerede antydet meget ærerørige Sigtelser ikke alene imod P. Ferslev, men også mod Svigerfaderen Pastor Nordrup.

Hvad Herr. Gutfelt i Virkeligheden havde sagt og gjort, var det noget vanskeligt at få klarlagt gennem Vidneførselen, men Retten fandt det dog bevist, at Gutfeldt havde søgt at defamere Hr. Nordrup og Svigersøn med mange blameriske Ord og Talemåder, og at han som et afsindigt Menneske og uden Forstand var omløben på Nordrup Bys Gade hin 8 Majdag 1748 og gjort Spørgsmål til Folk, hvem han traf, nemlig: om Præsten havde godt Brændevin, og om han skiænkede (for) dem, — videre om han ikke drak sig fuld som et Svin, og om han ikke lå og sølede sig på Gaden og kaldt ham for en gammel Abekat, — så og til Hr. Ferslev sagt de Ord: at han skulle gå hjem og hente sin A.B.C. Bog, item om hannem, at han var en Sluppert og en Hundsvot som godt kan giøre Børn på Præstens Datter, men ej mere.

Retten tilkendegav Gutfeldt for sine formastelige Ord og Gerning imod Hr. Nordrup og Svigersøn, at gøre samme begge en offentlig Erklæring og Afbigt, — således som Parterne det forlanger og hannem foreskriver, og det inden 15 Dage efter denne Doms Forkyndelse når Retten holdes, så og betale til Justitskassen 4 Rdl. samt betale Processens Omkostninger med 20 Rdl.

Gutfelts Nederlag synes fuldstændigt, idet han d 5 Marts 1749, i Sandby Tinghus, erklærer: „at han ikke har haft den allerringeste Føje eller Anledning til at søge enten udi Ord, Gebærde eller Skrift, således som sket er, dennem (Herr. Nordrup og Svigersøn) nogen Blame at påføre, og da

min Forgribelse, er gået så vidt, at jeg endog offentlig overfor en stor Deel af Hr. Nordrups Menigheds Lemmer i Nordrup By haver udspreed og pådigtet Hannem deslige mine ublue skammelige Calumnier, så haver Hr. Nordrup været tvunget til at give mig Sag for sådan min Adfærd. — — — — — — Hvorfor jeg herved iche allene offentlig tilståe min imod dennem begangne formastelige Adfærd. Men end og med største Fortrydelse over min i denne Tilfælde begangne ondskabs Fejl og Forseelse både imod Hr. Nordrup, som var min Sognepræst, og imod Monsiur Ferslev, ydmygst beder at De mig min ergangne ærerørige Grovheder og Insulter vil tilgive og iche mere påanke, hvorved jeg og forsichrer, at jeg efter denne Dag, aldrig skal enten mundtlig eller skriftlig søge at De neqvere Hr. Nordrup, Monsiur Ferslev eller nogen af Deris Familie. — — — — —.

Efter denne min Erklæring og Afbigt, som jeg nu selv inden Retten på Ringsted-Tybierg Herredsting oplæser, må det være Hr. Nordrup og Mr. Ferslev tilladt et lovligt Tingsvidne beskreven at tage.

Datum, Sandbye Tinghus d. 5. Martij 1749.

C. Gutfelt.

Medens Herr. Nordrup således hurtigt og let fik tilbagevist Herr. Gutfelts Angreb, så lå det langt vanskeligere med Forholdet til Giesegårds myndige Ejer Fru Grevinde A. S. Schack; thi hende personlig var det, som stod bag ved Bøndernes Vægring ved Køernes Udlevering; dette fremgik tydeligt af det Brev fra Grevinde Schack, som Herr. J. Jæger så sig foranlediget til at fremlægge i Rettens Møde d. 28/5.

Det havde følgende Indhold:

Schackenborg d. 1. Mai 1748.

— — — — — — — Herr. Nordrups Forhold kan jeg så meget mindre aprobere som derudi ikke engang er ringeste Menneskelighed. — Thi enten har han sadt Kvæget ud til Bonden for at hjælpe ham, eller ikke. — Er det første sandt, så er det jo øjensynligt, at Bonden derved af ham er bedraget, efterdi han nu skal miste Kvæget på den Tid af Året, da han skulde have Hjælpen deraf, — er det derimod for Herr. Nordrups egen Fordels Skyld, da kan han vel tænke, hvorledes et Herskab, hvo det er, vil og kan optage sådan Omgang med Bonden som sigter til hans Ruin og Undergang.

For Stykket af Studene er det billigt, at Bønderne får 1 Rdl. til Foerpenge, hvad Køerne angår skal I (J. Jæger) sige Bønderne, at de ikke skal lade dem være følgagtig, førend Her.. Nordrup får lovligt opsagt dem, eller beviser at have lovlig opsagt dem, skulde han derimod med Magt tage Køerne fra Bonden, kan I protestere derimod, kræve Vidner derpå og reservere Rettergang."

Såvidt Grevinden. Det er såre naturligt, at den arme Ridefoged søgte at placere Ansvaret der, hvor det givetvis lå, nemlig hos Grevinden; men det var nogenlunde det værste, han kunde gøre, thi Grevinden vilde ikke frem i Rampelyset, hvilket fremgår af følgende Brev fra Grevindens Prokurator Hr. Lausen til Ridefoged J. Jæger.

Monsiur Jæger.

Jeg holder for, at De (ved Retsmødet) d. 28. Augusty ad Protocolium declarerer det som er den rene Sandhed, nemlig

at De aldeles ingen Ordrer haver haft fra Fru Grevinden at forevise hendes Brev eller Seddel i Retten.

Item det er sket i en Hast og af Ubetænksomhed, da de inden Retten blev presseret for at fremvise Deres Herskabs Ordre, — finder da Herr. Nordrup sig læderet ved denne

Grevinde Anna Sophie Schack,
f. komtesse Rantzau († 1760)
Moderne kopi på Giesegård af maleri
på Schackenborg

Deres uforsigtige Omgang, må han gjerne holde sig til Dem, ligesåfuldt som De selv kunde have skrevet Brevet. Videre kan De ikke explicere Dem i denne Materie, men må afvente i ald fald Saggivelse: Dog Exiperer De aldeles på Fru Grevindens Vegne som Forhen.

Nærum d. 23. Augusty 1748.

Jeg forbliver Deres tjenstskyldige Tjener
A. Lausen

Prokurator Leerager, som repræsenterede Pastor Nordrup i denne Sag, skriver bl. a.:

„at det er med den største Forundring og ej mindre Forskrækkelse, at man må høre sådanne Ord, af en så højt oplyst Dame, (som Grevinden) som ved meget bedre, hvor stor en Tjeneste, hendes Bønder her er sket."

At Grevinden skulde kunne dække sig bag sin Ridefoged, kan Herr. Leerager ikke godkende; han finder, det er nok, at Hendes Nåde ved Brevet har givet Jæger Fuldmagt i denne Sag, og følgelig gælder det her efter Loven, at hvad han derudi udretter, ligesåfuldt, som det kunde ske ved Fru Grevinden selv; hun har derimod sig sin Regres forbeholden til hendes Fuldmægtig Herr. Jæger, om han foretager noget, som han ikke burde, og lad være, at Hendes Nåde ikke har befalet Herr. Jæger hendes Brev at fremlægge, —(så) kan det derfor ikke fritage hende for de derudi Herr. Nordrup tillagte Beskyldninger.

Retten kom også til det Resultat, at Grevinden havde „meleret" sig i denne Sag, og såvidt den Materie angik, hvormed Herr Nordrup finder sig torteret og fornærmet, og om hvilken Stefning d. 14/8 er afhjemlet, hvorved Herr. Nordrup søger Satisfaktion hos Grevinden, da fandt Retten ingen Føje til at afvise Stefnemålet imod Grevinden, men at hun derudi bør tage Deel og Part.

I Enkeltheder at følge denne store Sag, med dens mange Stævninger og contra Stævninger lader sig, som allerede sagt, ikke gøre. Til slut et kort Referat af Herredstingets Dom, som faldt Onsdagen d. 23. Oktbr. 1748.

Først finder Retten det bevist, at der her er tale om „Lejekøer", som Bønderne har haft af Præsten og deraf betalt 2 Slettedaler i Leje af Stykket, hvorfor her må gælde: „dette

Lands Praxim Skik og Brug, imellem Bønder og andre, at enhver Bonde, som leyer Malkekiør af nogen, annammer Qvæget Mortensdag, når Qvæget skal indtages på Foder, og beholder da Bonden Kiøerne såvel om Vinteren som den påfølgende Sommer, indtil Året er omløbet til Mortensdag, og (i den Tid) gielder ingen Opsigelse på nogen af Siderne." Og da denne Sag og Søgsmål anføres af lige Betydning, — Kiendes for Ret: „At de indstefnte i Nordrup og Klipped, bør beholde de Kiøer indtil Mortensdag 1748. Eftersom de Leye for det forrige År til Mortensdag 1748, til Præsten har betalt a. Stychet 2 Slettedaler og da, nemlig, Mortensdag 1748 levere Kiøerne til Hr. Nordrup efter Loven. Hvad Leyen angår for dette sidste År, fra Årsdagen 1748 da imellem Præsten og Bønderne ingen Accordt er skeet, og Bønderne imod Præstens Villie har beholdt Kiøerne ansees (det) for billigt, at de indstefnte Bønder bør betale Herr. Nordrup i Leye af hver Ko 4 Slettedaler, om de i samme År har fået Kalv, og Bonden har haft så meget mere Nytte af Qvæget, — alt i Henseende til Præstens kostbare Indkiøb og selvudstandne Hassard.

Herr. Nordrups Påstand om, at hans Handling i denne Sag var sket af ren Kierlighed og en inderlig Medlidenhed med sine Sognemænd, holdt altså ikke ved Rettens Prøvelse, — alligevel må det vel siges at være en meget human Handling, hvad Retten da også antyder ved at sætte Lejen for det sidste år til det dobbelte pr. Ko af, hvad Bønderne ellers, mere eller mindre frivilligt, havde betalt.

Om Grevindens ærerørige Skriverier udtales i Dommen: „Da dog Retten ikke kan tiltræde, at Fru Grevinden til denne Skrivemåde og Expræsion har været beføjet, bør ej samme Ord og Expræsioner i ingen Måde være eller komme Herr.

Nordrup på Ære gode Nafn og Røgte til nogen Forkleinelse.

Men hvad Monsiur Jæger angår, der selv har indrømmet, at han aldeles ingen Ordre har haft fra Grevinden til at forevise eller oplæse hendes Missive, da finder Retten at: „Hr. Jæger allerede af den Grund har været Årsag til denne Proces og Ulejlighed, som her er forefalden imellem Grevinde Schack og Hr. Nordrup — — — — (da) kiendes for Ret: at J. Jæger bør første Tingdag efter denne Doms Forkyndelse her inden Retten giøre Hr. Nordrup en offentlig Afbigt, udi Hr. Nordrup eller Fuldmægtigens Overværelse, så og betale til Nordrup Sogns Fattige 2 Rdl., item betale Hr. Nordrups af ham, forårsagede Omkostninger, 10 Rdl., og dertil Rettens Vidner for Befordring.

Dette sidste synes noget hårdt, og det vides da også, at Ridefoged J. Jæger kviede sig ved at efterkomme Dommen; det endelige Resultat heraf kendes imidlertid ikke.

Når jeg har ofret så megen Omtale på denne Sag, skyldes det, at jeg mener, at den giver et godt Tidsbillede fra en af de mørkeste Perioder i vor Bondestands Historie. Tiden lige før Daggry, det vil sige, lige før Landboreformerne begyndte.

Det ser ejendommeligt ud, at netop som H. Nordrup lå i denne heftige Strid med Grevinde Schack, som han forøvrigt engang kaldte sin: „Højgunstige Veldæderske", blev Thoreby Præstekald, som H. Nordrup jo havde Ventebrev på, ledigt, og det har sikkert, efter alt det der lige var passeret, været ham en Befrielse at kunne forlade Nordrup.

Endelig til sidst et Par Ord om H. Nordrup som Digter, set i Forhold til Samtidens Digtekunst.

Historikeren E. Werlauff skriver herom, H. Nordrups: „Brug eller rettere Misbrug af en måske ej ganske dårlig poetisk Åre, såvel til hyppige Vers af et temmeligt sescenninsk

Indhold, rigtignok efter Tidens Smag, som endog til Paskviller på betydende samtidige Personligheder, kunde ej andet end være ham til Hinder (for geistlig Befordring). Først efter mange Års Forløb var det dog måske hans Færdighed i den af L. Holberg så ofte bespottede Lejlighedspoesi, og et vist dermed forbundet Selskabstalent, der endelig banede hans

Nye Tidender om Lærde og Curieuse Sager
No / 51 Den 20. December 1743 / Kiøbenhavn.

Efter at Hans Vel ærværdighed Herr. Hans Nordrup havde haft den Naade, selv at overlevere Hans Kngl. Højhed Cron-Printzen et underdanigst Lykønsknings-Vers til Indtoget, som var trykt paa rød Serge de Soye med forsølvede Bogstaver, underforet med grønt Taft og garneret med Sølv-Kniplinger, har hand siden indleveret efterfølgende chronosticon:

812 Nye Tidender

Hans Kongel. Høyhed!

Min Dyre Kron-Printz maa mig ey u-
naadig blive,
At til Hans Indtogs-Fæst jeg ey har
vidst at skrive
Den Høyst-lyksalig Dag: Men see!
her neden staar
I gamle Romer-Tall den Høytids
Gylden Aar.

CœLItUs orta VenIt frIDerICho Costa
LoVIsA,
AngeLa faCta AngLIs, nUnCqVoqVe
DIVa gothIs.

Og havde Hr. Nordrup desforuden tiltænkt, at lade sætte paa Jødernes Ære-Port efterfølgende 2de Diviser. Først Pagtens Ark, hvoraf Messias fra Naade-Stoelen synlig opstod.

Jer. 31. Cap. V. 31.

UnICUs en! VeterIs MessIas sUrgIt
ab arCa
fœDerIs atqVe noVI spes fUIt, est &
erIt.

Dernest Sions Taarn, hvorpaa 2de Engle holdt en Laurbær-Krands med F. og L. indhiertet. Esa.

om lærde og curieuse Sager. 713

Esa. 49. Cap. V. 23.

oCCUrsat CeLsæ nUtrIX LoVIsA sIonI,
ILLIUs Ipse parens hIC frIDerICUs
aDest.

Og ligeledes paa Hendes Kongel. Høyheds Kron-Princessens Fødsels-Fæst følgende:

Auspicatissimum LOVISIANÆ Nativitatis Festum D. 18 Decembr. 1743.

ex Ps. 118. V. 24, 25.

Abs IoVe faCta DIes hæCCe est, neC
Lætior ULLa!
o! hanè sIt gothICIs LUX qVoqVe
nata DIIs!
ɔ: sICqVe DeUs! nobIs aUXILIator
erIs.

Piissimè & devotissimè cultum ab
H-umillimo H-oc N-omine.

Paris.

Hos Briasson i Jacobs-Gaden a la Science er nu at faae til Kiøds: Traité des Petrifications avec figures, in 4to 1742. 2 Deele, som begge udgiøre 1 Alph. 10 Ark, og 59 Kaaber-Tabeller. Herr Professor Bourguet i Neufchatel er Author af de Breve, som findes i den 1ste

Eee 2 Deel;

Vej til det Præstekald, hans for 35 År siden afdøde Fader havde haft, og hvorefter han selv førte Navn, nemlig: Nordrup-Farringløse. Som Præst fortsatte han sin rimende Virksomhed, skønt få af hans Arbejder udkom i Trykken."

En nutidig Litteraturkender, Bibliotekar J. Nielsen Haslev, har om H. Nordrups Digte udtalt, at de er typiske Barokdigte, hvis Indhold dog er alt for ubetydeligt til at kunne bære de højstemte Ord. Det sidste, der kendes fra H. Nordrups Hånd er, stadig ifølge Hr. Werlauff, et Digt i Anledning af Kronprinsens Salving 1747, hvori han angreb adskillige Misbrug, dadlede den danske Adel, spottede over de pietistiske Bevægelser, og endelig ytrede sig alt for dristigt om fremmede Magters Politik. Geheimearkivar H. Gram, hvis Betænkning blev indhentet af Overhofmarskal A. G. Molkte, fandt heri en „besynderlig og en for en geistlig Mand ganske uanstændig Frihed i at satyrisere over Høje og Lave." Han frarådede Digtets Trykning og indstillede, at H. Nordrup skulle straffes i Henhold til Danske Lov 2 - 7 - 7,8. Hvorvidt dette skete, vides ikke.

Det vil være naturligt her at citere noget af dette Digt fra Afsnittet om Pietismen, da det formentlig røber lidt om H. Nordrups egne kirkelige Sympatier og navnlig hans Antipartier.

Det er, Gud bedre, kundbart nok,
At Helved Dragens Vrede
Har udspyet en Skarnbasse-Flok
I skjult og skiden Rede,
Som sværmed om og frit krøb ind
I visse Samlings Hytter,
Hvor Qvucker = Åndens Vexel Vind

Fra en på anden flytter.
Men kom Prælat! med Misk = mask Læs,
Som Præke = Embed førde,
Ach! hvor andægtig sad de Gjæs
På Hellig Michel hørte. —
Den Art Jord =Rotter ilde Huus
Har holdt i Kirkens Mure.

— — — — — —

Ja den, som aldrig tænkte før
Fik Griller i sin Pande,
Hej! du vel også fiske tør
I disse rørte Vande.
Sligt bør ej regnes blandt de små
Af Satans Mesterstykker,
Som længe nok har pønset på
Vor Christendoms Ulykker.
En Deel tog Vende = Kåben på
Og Skalken i sig kvalte,
Som veed en Middel = vey at gå
På begge Been at halte.
En Deel, som før i Lykkens Skjød
Knap vidste sig at skikke,
Den vil sig selv nu græmme død
og låne Judæ Strikke. — — —

Om et sundt menneskeligt Livssyn taler følgende Linier, — lad da disse være et slags Motto for H. Nordrups eget bevægede Liv.

At glæde sig ved andres Fald
er onde Folkens Lyder,
gid hver af os sit lovlig Kald —
med lovligt Virk bepryder.

Det blev kun en kort Tid at H. Nordrup kom til at virke i sit nye Kald i Thoreby, — han var jo også nu en aldrende Mand. Hen på Sommeren 1750 døde han, og hans Lig førtes til Fødesognet Nordrup, hvor det hensattes i Familiebegravelsen under Kirkens Kor.

Nogen Skifteforretning efter H. Nordrup findes ikke, idet hans Hustru, ifølge Testamentet, var hans Universalarving. Ud fra et historisk Synspunkt må dette meget beklages, idet en Registrering af hans Bo, for Eksempel af hans Bibliotek kunne have givet et godt Bidrag til en Bedømmelse af H. Nordrup som Åndspersonlighed.

Hans Hustru bosatte sig i Sdr. Dalby, i Nærheden af Datteren Karen, som var gift med Sognepræst V. Lindam, her døde hun i Året 1759 og blev begravet i Dalby Kirke.

Mange Forfattere har tidligere befattet sig med H. Nordrups eventyrlige Person, — når jeg ikke desto mindre har ment det rimeligt igen at tage Emnet op, så er det fordi, jeg ved mit Arkivarbejde har fundet Materiale frem, som åbenbart ikke tidligere har været benyttet, og dette Materiale viser os H. Nordrup fra andre Sider end de hidtil kendte.

Det er muligvis sandt, alt det ufordelagtige, som tidligere er fortalt om H. Nordrup, men det er næppe hele Sandheden om ham, — jeg er overbevist om at han var bedre end sit Rygte.

N. Fr. Rasmussen.

Kilder.

E. Werlauff: Afhandlingen »Holberggiana« i Nyt historisk Tidskrift 1856. Heri findes Henvisninger til mange andre Kilder som er benyttet.

Giesegård Godsarkiv i Landsarkivet for Sj. især Pakken: Sager vedr. Kvægsygen.

Desuden har jeg benyttet mange andr Arkivalier. Om Kvægsygen i Almindelighed henvises til F. Jacobsens Afhandling: Kvægpesten i Sorø Amt i Årbogen for 1937, samt til Z. Nielsens historiske Fortælling: I stor Pine, i Samlingen Skiftespil 1907.

Efterskrift.

Hans Nordrups Bryllup 1728 - -

- - Brølluppet i Nordrup Præstegård er nu alt lykkeligt overstanden og havde Hr. Lehmann og jeg uværdige den Ære, at følge Hr.Nordrup til hans Brudeseng, dog os begge til aldeles ingen Besvær i nogen Måder, thi Barnet (er Brudgommen) gik allene villigen did, og endog så fast og sterkt så at vi neppe kunde følge ham og nu er alting der rigtigt og behageligt i alle Måder.

Ottestrup d.2o/11 - 1728

Frandtz Søfrensen Loumann

fra Breve til Admiral C.C.Gabel i Landsarkivet Kbh.

Kopi - Brudstykke af et Brev fra Pastor
Hans Nordrup - fra Landsarkivet for Sj.

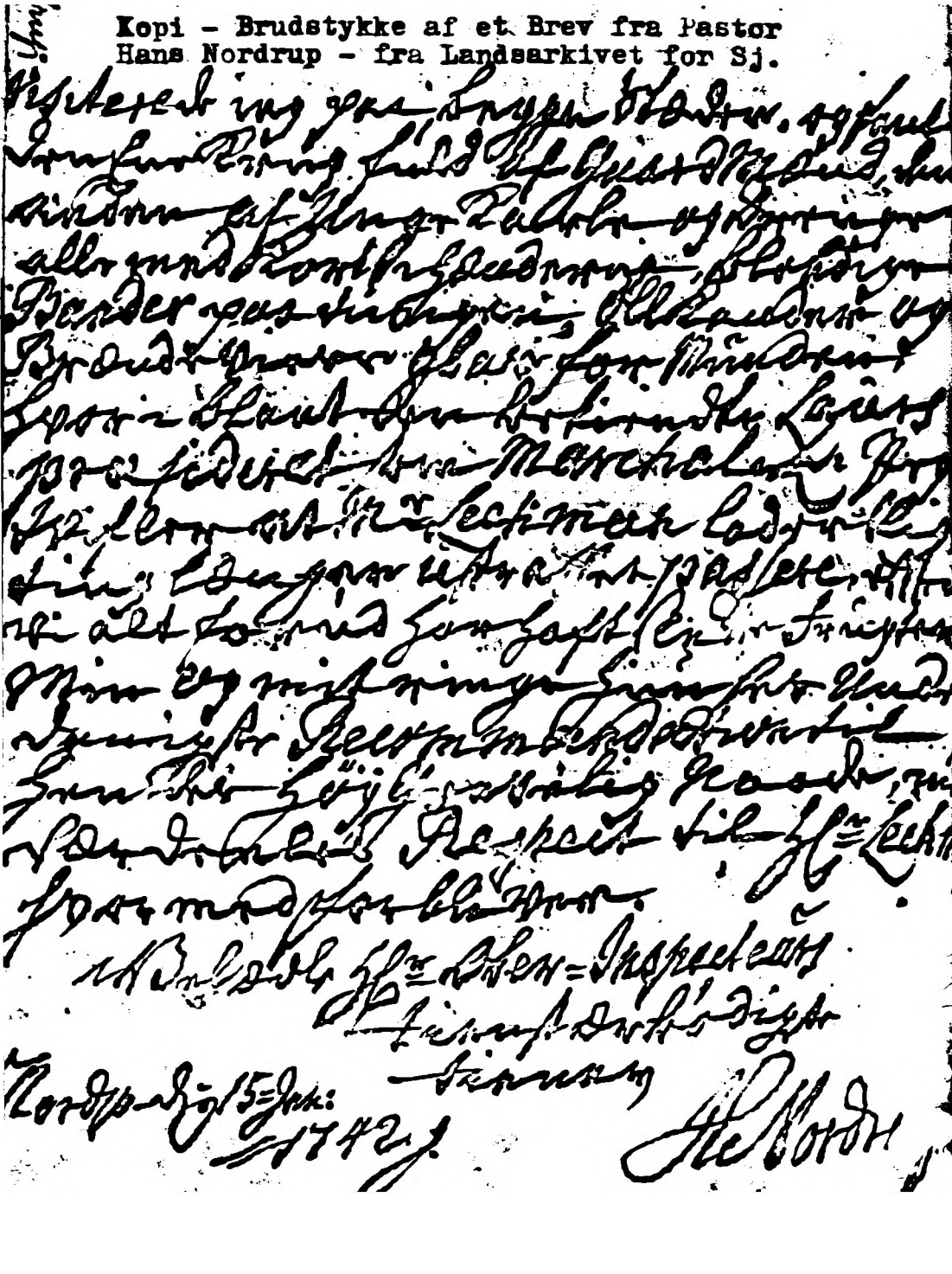

Visiterede ing paa begge Stæder. og fand
den Ene Krug fuld af Guardmænd, den
anden af Unge Karle og Drenge
alle med Kortshaaderne, blodige
Bander paa tingen, Ollkander og
Brændevinnes Glas for Munden
hvor i blant den betiendte Laurs
præsideret om Marchalen Jeg
Tiller at Mr Lechman lader blig
ting langer utraffet passere, efter
vi alt for ud har haft Ende Frugten
Min og mit ringe hunsker Under
danigste Recommandation til
hendes Høygeswilig Naade, mi
værdenles Respect til Hr Lechm
hvor med forblivere.

Velædle Hr Ober-Inspecteurs
tienstærbødigste
tienere

Nordrup d. 15 Jan:
1742.

H. Nordr

Breve fra Pastor Hans Nordrup til Overinspektør Lehmann. Findes i Landsarkivet Kbh. under Giesegård Gods.
(Sproget er her tillempet efter Nutidens Sprogbrug N.Fr.R.)

Velædle Hr. Lehmann / Højtærede Ven.

Tak for sidste gode Medfart, og som De ikke kunde give mig noget fuldkommelig Svar angående Præstegårdens Avling, ej heller fandt jeg selv Lejlighed forgangne Aften, da Fru Grevinden gav mit Hus den Nåde, et Øjeblik at sætte Foden inden for Døren - at gøre min underdanigste Proposition (Forslag) om Forpagtningens Ophævelse, helst efterdi hverken Hendes Højgrevelige Nådes Kasse el. Bønderne kan derved tilregne sig nogen Fordel af Avlingen / : som jeg forhen har meddelt bliver Avlingen dreven så at det bliver til min og måske mine Efterkommeres ubodelige Skade.
Vil derfor Fru Grevinden handle så moderat med mig, som jeg underdanigst gjorde med Hende, vil jeg straks afkøbe Hende, for billigste Pris, alt Kvæget, som er her på Stedet, og derhos forpligte mig til at lade Bønderne i Nordrup og Farringløse Sogne, i få År, så mange Stude få til deres Pløjning, som jeg ikke selv behøve.
Korntienden af begge Sogne beholder Fru Grevinden uden Afkortning for sidste År, - derimod tager jeg imod alt hvad der er indhøstet til Præstegården af alle Sorter, og hvad Rug der er tærsket samt Havre udi Strået af Præste og Farringløse Gårdens Avling, som er ført til Giesegård, bliver tilbageleveret.
Jeg vil håbe at De, Hr. Lehmann, seer af dette, at jeg hellere gør mig Selv, - end Fru Grevinden Skade, men for at slippe ud af dagligt Fortreed og Chicanerie, må jeg engang bryde overtvært.
Vel ved jeg at første Maj er den rette Tid til slig [illegible]randring, men går der så længe til alt Foderet er [illegible]tæret, er jeg ikke i Stand til at kunde tage imod [illegible]lingen. Lad os derfor nu straks afgøre Sagen, før [illegible]ldre Diferentser løber imellem.

vend om

Ellers må jeg hermed indmelde, at Nordrups Karle og Gårdmænd holder more solito et skrækkeligt Hus på Byens tvende Kroer. Nogle af dem har siddet 3 Dage og Nætter, i forrige Uge, på Kroen, og havd der forgangne Dag, nær gået Ild i Halsen på Jacob Olsens Karl.
I Aftes Klokken 11¾ visiterede jeg på begge Steder og fandt den ene Kro fuld af Gårdmænd, og den ande af unge Karle og Drenge, alle med Kort i Hænderne, blodig Banden på Tungen, Ølkander og Brændevinsgla for Munden, hvor iblandt den bekendte Laurs præsiderede som Marchalen.
Jeg tvivler at De, Hr. Leehmann, lader slige Ting længere ustraffet passere, efterdi vi alt forud har haft slette Frugter.
Min og mit Huses underdanigste Recommandition til Hendes Høj Grevelige Nåde, med særdeles Respekt ti Hr. Leehmann, hermed forbliver.

Velædle Hr. Ober- Inspecteur

tienstærbødigste Tjener

H.Nordrup

Nordrup d. 15 Januar 1742.

Nordrup d 15/3 - 1741

Hr Monsiur Lehmann / Højstærede Ven.

Ved en af vores sidste korte Samtaler, glemte jeg at tale med Dem, om De ville for Betaling overlade mig lo Td. Rug og 2o Td. Byg.
Berthel på Giesegård lovede at afgøre den Sag, men som jeg formener har han været lige så glemsom, som jeg selv, imidlertid har jeg ved anden Lejlighed fået noget indkøbt, så at om jeg nu kan bekomme 5 Td. Rug / : om det end ikke just er af det reneste/ og lo Td. Byg, så mener jeg dermed at kunne udkomme.

Jeg har siden Fru Grevinden fik min Avling og Tienden / : hvert År med Forundring hørt om det fast utroelige lidet, som hun ud deraf haver.

Nu, hvad Avlingen angår, da er Ageren ikke selv Skyld udi, at den giver så slet en Grøde, men der er uden Tvivl Fejl i Dyrkningen, - hvilket en Bonde der kendte Dyrkningens Beskaffenhed, og ville give sin philosofiske Reison derom, udtrykte på følgende Måde: " 1) hvor ilde gødskes, 2) ilde pløjes og sås 3) ilde høstes, og 4) tilsnes ved Tærskningen etc. der bliver kun lidet Udbytte, - gad vist om der ikke også kunde stjæles noget ? Dog det var groft, og i det mindste ved jeg mit Hus fri.
Nu i Dag talte jeg med Tærskeren, som siger at dette er den sidste Kastning Byg, hvoraf han venter sig ikke over lo-12 Td. Hvis Fru Grevinden vil lade mig det få for den Pris, som her går til Dato a. 1½ Mark, Ringsted Torvepris er 2 Rdl a. Tønden. - - Dog hvad både omskrevne Rug og Byg skal koste, tilkommer det Dem selv at sætte Taksten for, - på Fredag sker Opmålingen af Byggen, og inden den Tid kan jeg ikke vente mig Svar. - - - -

Min Kone som lader Dem sin Respect formelde, er Patient af Forkølelse. Jeg med de bedste Ønsker og ald Hengivenhed er Hr. Lehmanns Tjenstskyldige

Tjener

H. Nordrup

Hans Nordrup får Thoreby Præstekald på Lolland.

Af et Brev fra Ridefoged J.Jæger til Grevinde A.S.Schack dateret d 27 Juli 1748.

- - - Hr. Procurator Broegård fra Roskilde var her i Går, og fortalte mig det Nyt, at Hr. Abraham Lehn havde fra Kbh. sidst skrevet til ham, at Pastc Reenberg, Sognepræst til Thoreby, ved Døden er afgangen, hvilket,som han skrev, måtte passe Hr Nordi vel eftersom han jo har Ventebrev derpå,og Broegård formener at Hr. Nordrup vil flytte og tage imod dette Kald.
Hr. Broegård kom fra Hr. Nordrup til mig, og sagde mig hvad Præsten havde svaret ham nemlig : at han ganske vist ville være betænkt på at flytte for vis se Årsagers Skyld, og på næstkommende Mandag ville han derfor rejse ind til Kbh.,for at tale med Hr. Lehn som er Kirkens Patron, og tillige at rådføre sig med gode Venner der.

Hr. Broegård fortalte mig, at Madame Nordrup dermed var meget vel fornøjed, nemlig fordi det er et [illegible] Kald og derfor kan indbringe hende meget udi Nådsensåret, og en god årlig Pension efter hendes Mand Død.
I Kaldet er en residerende Kappellan, og desforuden personel Kappellan som Salig Hr. Reenberg på 3 Års Tid har måttet lønne, såsom han i samme Tid har været meget svagelig.

- - - - - - - -

d 3o/7 -48 skriver Hr. Jæger : Præsten rejste til København i Søndags Eftermiddags.

d 1o/8-48 skriver Jæger: Det skal være vist at Hr. Nordrup,vil holde Afskeds-Prædiken i Morgen.
Han er meget forbitret på mig, for det jeg haver vidnet imod Hr.Færslev i Gutfeldt Sagen, og han haver sagt til Degnen i Tirsdags, da der blev tegnet Folk til Guds Bord om Onsdagen da det var Måneds Bededag, at om jeg lod mig tegne med, da gik jeg t Alters som en Meeneder, men det vil vise sig, min Samvittighed frikender mig,jeg haver kun vidnet de som sandt er. - - - -

D 13/8-1748. Velædle Hr. Ober Inspekteur /
Højstærede gamle Ven.

Da jeg af Erfarenhed må befrygte, at Hendes Højgrevelige Nåde Fru Grevinden af Schack er mig fremdeles så unådig, ikke at ville åbne noget Brev fra min Hånd. Må De, højstærede Ven ikke fortryde, at jeg giver mig den Frihed at adressere mig til Dem med den tjenstvillige Begæring, at De på mine Vegne underdanigst vil tilmelde Hendes Højgrevelig Nåde, at det Guddommelige Forsyn har behaget at kalde mig fra Nordrup til Thoreby Præstekald på Lolland, hvorhen jeg, så snart mulig, agter at flytte.

Og da jeg til denne Flyttelse behøve nogle Penge, må Hendes Nåde ikke tage det unådigt op, at jeg til førstkommende 11 Decembr. nødes til at opsige de 1800 Daler Curant som jeg efter Obligation hos højst bemeldte Deres Nåde har stående, og om denne min i Forvejen gjorte Opsigelse må agtes gyldig, behøves ikke videre til næste 11/9 med sin rette Lovformeligen, hvorom jeg forinden hermed udbeder mig med det første tilforladelige Gensvar.

Iøvrigt takker jeg underdanigst for al den uforskyldte Nåde og særdeles Godhed, som mig er bevist under højst benævnte hendes Nådes Kirke Patrounio, hvilken Gud bedst ved, vil og virkelig skal belønne.

Jeg for min Part ønsker af Ganske Hjerte at Menighederne med en retsindig Guds Mand, - hvad jeg og håber, snart at måtte blive forsynet.

Jeg næst min underdanigste Recommendation til hendes Højgrevelige Nåde stedse med al Consideration henbærer.
Velædle Hr. Ober Inspekteurens / Tjenstærbødige Tjener

H. Nordrup

D. 8/10 - 1748

Hr. Ober Inspekteur /
Højetærede gamle Ven.

Ved min sidste Skrivelse tog jeg mig den Frihed, at melde et Ord om Præste-Tienden af Giesegård :

Men som mindste Gensvar derpå mig til Dato ej er mig værdiget, - årsages jeg hermed til at gøre min underdanigste Forespørgsel hos hendes Højgrevelige Nåde, om hun bifalder at ovenmeldte Post må ved skiønsomme og upartiske Voldgiftsmænd, som hendes Nåde selv kan behage at udnævne, hvilke udi Mindelighed, - til begge Parters Fornøjelse, bedst kunde afgøre: thi således som jeg begriber at Giesegård der efter 1661 er af en Bondegård oprettet til Ladegårds Brug, kan den ej kendes tiendefri, så meget desto mindre kan Nordrup Præstekald agtes af den Beskaffenhed, at den kan tåle noget Tab i sine forrige gamle Rettighed.
Jeg vil derfor hermed underdanigst udbede mig Fru Grevindens nådigste Resulution og det, - om muligt medens jeg endnu er her på Sjælland, hvorfra jeg / : om Gud vil :/ inden Marts agter at bortrejse til mit Kald på Lolland.

Jeg næst min Kones Compliment med ald Hengivenhed forbliver

Velædle Hr. Ober Inspekteurens
tjenstskyldige Tjener

H.Nordrup

N.B. Jeg har ved Kirke-Værgen Ole Larsen i Nordrup tilmeldet Hr, Jæger, at jeg siden næst afvigte Mikkelsdag ej længere med Brød og Vin forsyner Nordrup og Farringløse Kirker.

D. 7/12 - 1748 - Brev fra Jacob Jæger

Højbårne Nådigste Fru Grev-Inde.

Efter nådigste Ordre, skulle jeg underdanigst indberette :

1) Bønderne haver intet Kvæg, hverken stort eller småt, at føde for Præsten, thi sidste Forår bekom Hr. Ferslev både Studene og Kalvene, og nu sidste Mortensdag fik han Køerne som Bønderne havde på Leje.

Hvad Studene og Kalvene angår, da haver jeg derom efterlevet Hr. Prokurator Lowsons mundtlige Ordre, og for det første tilsendt Præsten Regning derom, efter vedlagte Attest, hvoraf til nådigst Eftersyn følger underdanigst Copie.

I Onsdags lod han mig Dommen forkynde ved tvende Mænd, da jeg straks tog op til ham og udi samme tvende Mænds Nærværelse og Påhør og forlangte hans Svar angående Studene og Kalvene. Hvorpå han gav til Svar :" at han vilde give Contra Regning, og for det første ville han have Betaling for 2 Stude som døde for Bønderne i Året 1747 a. Stk. 12 Rdl - 24 Rdl og for 1 som blev boglam 6 Rdl. er ialt 3o Rdl.

Og desforuden ville han have Betaling for hver Dag Bønderne i sidste Forår havde pløjet med hans Stude , indtil de til Hr Ferslev blev afsendt.

Hvad de 3 Stude angår, hvoraf 2 i Året 1747 døde, og den ene blev boglam ved Ploven, — da siger Bønderne at det var tilkøbt Kvæg, hvoraf Præsten selv beholdt nogle som tildels døde for ham, så at denne Fordring for disse Stude må overlades til retsindige Mænds Skønsomhed, hvorvidt Præsten kan have Berettigelse til så store Penge at fordre for Kvæg som åbenbart har været inficeret.

Den 3 som siges at være boglam, står på Hr. Ferslevs Stald, og da det ikke har været omtalt før, kan dette være både sandt og usandt.

Med de sidste Stude Bønderne har haft, siges de at have pløjet 2 a. 3 Beed, da Præsten selv forbød dem at pløje mere med dem, fordi Jorden på nogle Steder til dels var overskyllet med Vand.

Til sidst lod han mig vide og forstå, at efter hans Mening, var jeg den som alene var Årsag til den trætte og Uenighed, som er rejst sig imellem Deres Nåde og ham, først med Kvæg Sagen og nu med Studene, på Grund af dem vrange skriftlige Fremstillinger, da jeg ikke haver talt med ham, ej heller ret været informeret om Sagen forud jeg derom haver skrevet, og nu med Studene og Kalvene, at han ikke havde ventet sig nogen Ulejlighed deraf, såsom det var en mundtlig Aftale og Accord imellem ham og Bønderne, hvad de derfor skulle have til Forgæld, hvilket ingen vedkom uden de og ham allene.

Dertil måtte jeg svare /: som og Bønderne have sagt mig :/ at Aftalen har været således, at dersom de beholdt hans Kvæg på Leje for 2 Sletdaler årligt, i det sidste År, som i de forrige, da skule de ikkun for Stk. af Studene have 5 Mark, om de i utide blev dem fratagen, og for Kalvene at føde intet, men siden at Præsten har taget 4 Sletdaler for Stk. i Leje af Køerne efter Dommen formener Bønderne at være berettiget til Forgjeld imod Lejen, hvorudi Præsten ikke vil lade sig noget afkorte, og Sagen med Køerne måtte han vel tilstå selv at være skyldig udi, som den der Sagen først påstevnede.
Jeg skal nu med første Post tilmelde Hr. Lowson, hvad Præsten har svaret om Studene og Kalvene, til hans nærmere Ordre og Foranstaltning, hvorlede med Sagen skal forholdes, og tillige at tilmelde ham, at Hans er ude af Præstens Tjeneste, men at der ingen Afregning er gjort med ham, udover at Præsten sagde til ham, at Hans blev 17 Rdl. og nogle Mark skyldig, og indtil Præsten /: som rejste i Torsdags til Lolland :/ kom igen skulle hans Kiste blive stående i Præstegården, hvortil Hans og haver Nøgler, da han så nærmere ville gøre Afregning med ham.
Hans er hos hans Broder i Reinemark, hvilket jeg forhen underdanigst haver meldet.

2) Da jeg interererede for Niels Degn om hans Pas var jeg ikke vidende om at han skulde tjene Præsten, ej heller nogle Dage derefter, førend jeg kom til Præsten for at tale om Hans, som jeg

i Dag for 8 Dage siden meddelte.

For at Deres Nåde ikke skal have videre Mistanke til mig derom, erbyder jeg mig,herfor at aflægge min Ed hvor og når det forlanges, - han er nu rejst med Præsten til Lolland, men det Følgeskab vil nok ikkun vare en stakket Tid, thi de ere begge korte for Hovedet.

3) Da Dommen var mig forkyndt, blev mig i Præstens H
Hus forevist en Concept opsadt af ham til Afbigten, om jeg samme ville underskrive.
Indholdet var fornemmelig, at jeg skulle tilstå min Dårlighed, som jeg havde begået ved at forevise Deres Nådes Ordre i Retten, og at jeg som forhen er meldt, var det der hafde stiftet Trætte og Uenighed imellem Deres Nåde og ham, samt at han havde Recommanderet mig i Deres Nådes Tjeneste, og at jeg skulde holde ham for min Ven og Fader, med mere som jeg ikke mere erindre mig, førend jeg kan få Concepten til Afskrivning.
Da jeg havde læst det meste af Concepten, lagde jeg den på Bordet, og erklærede i de tvende Mænds Overværelse, at være graveret ved Dommen og den opsadte Concept, og derfor var beføjet, Dommen til Overretten at indstefne, hvortil Hr. Nordrup svarede:"

Min Ven, det er jeg godt tilfreds med," hvorom jeg nu nærmere vil consulere Hr.Lowson, og afvente hans Betænkning herom. - - - -

Højbårne Nådigste Fru Grevindens

Underdanigste Tjener / J.Jæger

Giesegård d. 7 Decbr. 1748 -

1749 d. 24/6 skriver J.Jæger :
Med Hr. Nordrup er jeg nu blevet forligt om Sagen, hvilket i Morgen bliver Lands Tings Retten tilkendegivet. - - - -

Om H. Nordrups Kakkelovne, udlejet til Bønderne.

1749 - 8/7 Brev fra J.Jæger til Grevinden.

Jeg skulle underdanigst melde, at i går Morges da jeg kom til Nordrup By, var Hr. Nordrup rejst til Lålland, men han havde forinden gjort den Aftale med sin Hustru, at hun skulde sige til mig at han havde betænkt til næstkommende Michaeli, ved Auktion at bortsælge sine Kakkelovne, da han ikke vidste om Deres Nåde vilde beholde dem.

Nemlig de 11 Stk. efter Opsatsen a. Stk 6 Rdl 4 M Mark, imod at Deres Nåde tog Lejen af de 8 Stk. som står hos Bønderne.
På anden Måde vil han ikke afstå dem, ej heller vil han overlade flere end disse 11 Stykker. - - - - - - -

1750

Pastor H. Nordrup fik kun et kort Virke i Thoreby, - allerede hen på Sommeren døde han. - - -

Et ubekræftet Forlydende vil vide, at det skete under et Besøg i Fødebyen Nordrup. - - - - -

Om Slægten Nordrups Familiebegravelse i Nordrup Kirke. 1765 -23/10 brev fra J. Jæger til Godsets Administratorer.

Ved Anbringen af den præstelige Begravelse i Nordrup Kirke, hvori Hr. Olivarius salige Kærestes Lig nu er hensat, er der forefalden det, at Forpagteren i Præstegården Hr. Niels Plum, og hans Desendenter på Arvelinien efter salig Hr. Hans Nordrup (se Grove: Slægten Plum) dertil alene mener sig berettiget, formedelst at Hr. Nordrups Fader salig Hr. Hans Sigvardsen, med daværende Kir Kirkepatrons, Kongens, Samtykke, Begravelsen skal have indrettet for sig og sine Arvinger, -- og ikke for andre - og at han 166 Rdl. skal have skjødet til Kirken, Tralleværket foran Knæfaldet ved Alteret, Prædikestolen og Pulpituret, hvilket alt på Gravstenen over Begravelsen indhugget skal være at læse.
Denne Indretning skal salig Hr. Nordrup have fornyet og stadfæstet ved et Tillæg af 100 Rdl. hvor af Renterne skulle tages til Begravelsens Vedligeholdelse, og desuden 50 Rdl. hvoraf Renterne skulle henlægges til Bøger at kjøbe for Ungdommen i Nordrup Pastorat (se H.Nordrups Testamente R.A.)
Der skal af salig Hr. Nordrup være gjort en skriftlig Fundants, efter Beretning af Mølleren Henrik Lemke i Farringløse, som denne til Vitterlighed skal have underskreven for 14 År siden, med en mundtlig Aftale imellem Hr. Nordrup og ham, at han og Arvingerne efter ham, skulle holde Begravelsen vedlige for Renterne af ommeldte 100 Rdl, men hvor denne Capital, samt ovenmeldte 50 Rdl. nu er bleven af, eller hensat ved han ikke uden dette, som han kan erindre sig at Hr. Nordrup skal have sagt, at de var tilbuden Fru Grevinden, som dog ikke ville tage derimod.
Hr. N.Plum haver forsikret at han har gjort sig ald Umage for at få at vide hvor de nævnte Capitaler er bleven af, hvorom Provsten i Herredet skulle gøre Efterretning, men som Hr. Pastor Fugl siger, fik han ikke noget ud deraf, og Hr. Fugl mener at Capitalerne skulle være blevne forrentede, men han ved ikke af at nogen Oplysning derom

er kommen for Dagen, skønt at han til Provst Rørdam i Vigersted har givet Erindring derom, for at få at vide hvor disse Penge var bleven af, hvorpå Provsten skal have svaret , at han haver tilskreven Skifteretten i Lolland om et Document i Stervboet efter Hr. Nordrup der findes, og derpå fået det Svar, at sligt var dem ikke bekendt eller bevidst.
Dette skulle jeg således underdanigst melde, angåe ende Fundantsen, og dernæst, da Hr Olivarius formener allerede om Begravelsens Åbning, - med Tilladelse af Hr. Pastor Fugl, der havde sendt Bud til Madam Lindam i Sdr. Dalby, som er en Sted-Datter af Hr. Nordrup, og forespurgt om hun havde noget i imod, at hans salig Kærestes Lig i Begravelsen blev nedsat, - hvorpå hun havde svaret, at det var tilladt når Hr. Nordrups Lig blev sat på sit forrige Sted, som det var flyttet fra, hvilket også skete førend Begravelsen blev tillukket.
For liget at nedsætte ville hun ikke have noget, - men i Favør og Venskab af Familien skulde det være skænket.
Her skal da være, efter Parternes Formærkning, tvende Arve Successorer, nemlig Madam Lindam og Hr. Niels Plum.

/ J.Jæger

Når ovennævnte Kapitaler i Året 1765 ikke var til at finde, var Årsagen sikkert den, at de aldrig var blevet hensat til Formålet, hvilket formentlig står i Forbindelse med Hr.Nordrups Konflikt med Kirkens Patron, Fru Grevinde A.S.Schack på Giesegård. (N.Fr.Rasmussen Ryeshus 1973)

Om Hans Nordrups Hustru John. Beathe Clerque
Godsejerdatteren fra Bjergbygård.

Det kan om hende siges at hun i en usædvanlig Grad leveae med Døden som Følgesvend. - -
3 Gange blev hun Enke efter Præster, men også flere af sine Børn måtte hun se dø.
Først Datteren Elisbeth der døde 173o. - I 175o d .17/7 døde en anden Datter, Christine Magdalene, gift med med Peder Ferslev (se Søby Sogns Kirkebog) og samme Sommer døde hendes 3 die Mand Pastor Hans Nordrup.
Året efter,1751, døde også Svigersønnen P.Ferslev på Nøragergård. Sandsynligheden taler for at Fru Nordrup derefter har taget de 4 forældreløse Børnebørn fra Nørager til sig, - de var alle mindreårige, den yngste,Anders, blot 1 År.

Efter Pastor Nordrups Død, flyttede Fru Beathe til Sdr. Dalby, hvor Datteren ,Karen, var Præstekone. Her i Dalby dør den yngste af Børnebørnene,Anders, i Året 1754.
Og 1758 :" Løverdagen d. 22 April døde Sognepræsten til Dalby og Thureby Menigheder,Hr.Vilhelm Lindam, og d. 29 derefter blev han nedlagt til Hvile i Dalby Kirke, på det Sted hvor Degnen læser Bønnen før Gudstjenesten. (efter Dalby Kirkebog)
Og endelig d. 12/2-1759 døde hun selv, og også hun stedes til Hvile i Dalby Kirke.

I timelig Henseende var Fru Beathes Kår derimod gode. Ved Skiftet efter hendes anden Mand,Sognepræst Chr. Nygård Sorterup,udgjorde hendes Arvelod 2299 Rdl. For at bedømme Arvens Størrelse må den sættes i Forhold til Tidens Priser, og vi ser da at ved samme Skifte ansattes Køerne til 3 a. 5 Rdl, pr Stk. og 1 Td. Rug til 2 Rdl.
Fruens Arv er da lig med 115o Td. Rug, der når Høstudbyttet sættes til 4 Fold svafer til Afgrøden af ca. 29o Tdr. Land. Og sætter man Køerne til 4 Rdl. i Gennemsnit er det lig med ca. 575 Køer.

Det er meget få Vidnesbyrd som Historien overlader os til Bedømmelse af hendes Karakter. Vi hører dog at hun havde forsøret en af sine Tjenestepiger Sengetøj

Sengetøj da denne blev gift og bosat i Nordrup. Vi hører også at hun sammen Med Degnens Kone og Møller Lemkes Kone tilser Hr. Buchwaldts Lig på Giesegård, dette giver os vel Lov til at formode at hun har levet med i sine Sognes Ve og Vel og som Godsejerdatter har følt sig hævet over almindelige Mennesker.
Ved sin Død var hun endnu en velstående Dame. - -
Hermed et Resume fra Faxe Hereds Provstis Skifteprotokol 1759 Fol. 392 B og ff. :
I Stervboet efter Madame John. Beathe Clerque, Salig Hr. Nordrups til Thoreby hans efterladte Enke, som efter sin salig Mands Død boede i Sdr. Dalby her i Faxe Herred, og sammested ved Døden afgik. mødte den geistlige Skifteret Tirsdagen d. 23/10 1759 - - for at foretage Skiftet efter velbyrdige salig Madame Nordrup, at der siden derefter kan ske Deeling imellem hendes efterladte Datter Madame Lindam på den ene Side og hendes afdøde Datter Salig Christine Nygård, som i Ægteskab med Salig Hr P. Ferslev, hendes efterladte Børn på den anden Side.

På Mad. Lindams Vegne var hendes Lauværge Velædle Hr. Forvalter Telling Bregentved mødt.
I ligemåde var Velærværdige Hr. Laurids Stub, Sognepræst til Hellested mødt som Værge efter Loven på salig Madams Datters Søn, Chr. Ferslev, hans Vegne for at iagtage denne sin antagne Myndlings Bedste

Dernæst var Velædle Sign. Vineken Forpagter ved Sorø store Ladegård, som nu er indtrådt i Ægteskab med den ældste af Mad. Nordrups Datter Datter, nu Mad. Johanne Beathe Vineken født Ferslev for at iagtage Kærestens Tarv ved denne Skifteret.
Og endelig Sign. Søren Nygård, Borger og Indvåner i København, som den yngste Datter Datter Jomfru Abele Ferslev, har fået til Formynder, for at påse denne sin antagne Myndlings Bedste. Boets Nettoværdi er 2594 Rdl. Hvoraf Madam Lindam får ½ Delen og Børnebørnene den anden ½ Del til Deling. Skiftet blev derefter i Guds Navn og uden Påanke sluttet og tilendebragt.

+ + + + + + + + + + + + +

1747 - d. 11/7 Brev fra J.Jæger til Hr. Lehmann

I Søndags da jeg kom til Nordrup med Jens Persen og hans Flyttegods fra Bjerrede og til Jacob Olsens Gård sammesteds, forefandt jeg at hans Kone havde borttaget de 2 bedste Sengedyner med sig ind i et af Præstens Huse, hvori hun nu boer.
For at få disse Klæder tilbage igen, lod jeg hende ved Ole Laursen advare, at hun straks skulle levere dem ind i Gården.
Førend dette skete, går hun imidlertid ind til Præsten, og beretter for ham, at jeg ville tage den Dyne fra hende, som var en blåstribet Olmerdugs Overdyne som Madame Nordrup havde givet hende, da hun blev gift derfra.
Kort derefter kom Præsten ud på Gaden og råbte :" Hvor er Forvalteren, Fogden el. Skriveren Monsiur Jæger fra Giesegård ? Han skal tale med mig om en Dyne."
Jeg gik til ham fra Gården hvor jeg var inde, og som sædvanlig hilsede jeg ham, og han forglemte ikke heller at hilse mig igen, derpå sagde han :" Om det var mig der ville tage Senge Klæder fra en Kone der nylig var opkommen fra sin Barselseng, og allermest den Dyne, som hans Kone havde givet hende, da jeg vel vidste at han havde Godhed for de Folk der havde tjent ham."
Jeg måtte svare ham, at de Sengeklæder som fandtes på Stedet, var ikkun få og af ganske ringe Værdi, tilmed er det hende og enhver forbuden at tage selv hun kunde have ladet Klæderne blive på Stedet til Manden var kommet som skulde have Gården, - ville han da afstå nogen af dem til hende, var det hans Sag.
Præsten svarede dertil:"Monsiur Jæger, I er en Stymper, de Ting forstår I ikke, og I ved vel, at Eders Grevinde haver sagt, at hun haver antaget Eder som et Almisse Lem, - I ved og, - om I vil vide det at jeg er den, der har hjulpet Eder op, derfor er jeg også den Mand der kan hjælpe Eder ned igen."
Jeg svarede ham meget koldsindigt, at det stod vel ikke til ham, men allene til Herskabet, når de ikke mere ville have mig i deres Brød og Tjeneste.
Jeg var ej heller afhængig af ham, men af Fru Grevinden el. hendes Overinspecteur hvis Ordre jeg ha-

Ordre jeg haver fulgt.

Dertil svarede han :" I kan hilse Eders Grevinde, at jeg er Mand for, at give hende Senge Klæder." Til Kvinden sagde han :" Du skal straks bære Dynen tilbage igen, - jeg skal ellers have den Ære i Morgen tidlig at tale med Fru Grevinden selv."
Endelig til sidst lod han mig høre, at han i nogen Tid havde fornemmet, at jeg var bleven stoltsindig, men dermed ville jeg ikkun lidet udrette , han ville se hvem af os der først skulle trænge til hinanden, - med mere unyttig Tale som jeg ikke alt erindrer.
Jeg bød ham da god Nat, - og han i lige Måde til mig med Håndgivelse til Stadfæstelse af at ald Venskab imellem Os her efterdags skulle være ophævet.

Dette er den hele Prædiken, som jeg forud vidste at jeg fik at høre, når Kvinden engang skulle på Døren, men det får jeg at finde mig udi, det er ikke den første Gang, og bliver nok heller ikke den sidste.
Imidlertid når Herskabet er fornøjet med mig, må Præsten snakke som han vil, når det ikke er min fattige Ære alt for nær talt.

- - - - - underskrevet J.Jæger.

I Ringsted Herreds Provstis Justitsprotokol findes et Forhør refereret angående Hr. Nordrups Forhold til Fru Grevinde Schack og Hr. Admiral Gabel Giesegård. N.Fr. Rasmussen Ryeshus 1973.